
HOMO UNIVERSALIS

Autor:

Data de publicació: 30-04-2011

Un Homo Universalis (expressió llatina que es podria traduir com a «home d'esperit universal») o també Polímata (del grec: ??????????, transcripció: polymath?s), que vol dir «que coneix, comprèn o sap molt», és un individu que destaca en diverses branques del saber. El terme es refereix a persones amb uns coneixements que no estan restringits a una àrea concreta sinó que dominen diferents disciplines, generalment les arts i les ciències. La majoria dels filòsofs de l'antiguitat eren del tipus Homo Universalis i a l'Edat mitjana, Catalunya va ser bressol de molts d'ells.

Un Homo Universalis (expressió llatina que es podria traduir com a «home d'esperit universal») o també Polímata (del grec: ??????????, transcripció: polymath?s), que vol dir «que coneix, comprèn o sap molt», és un individu que destaca en diverses branques del saber. El terme es refereix a persones amb uns coneixements que no estan restringits a una àrea concreta sinó que dominen diferents disciplines, generalment les arts i les ciències. La majoria dels filòsofs de l'antiguitat eren savis polimàtics i, tal com s'entén el terme avui en dia en altres idiomes (no en català).[1][2] També s'utilitzen els termes home renaixentista o home del renaixement. Aquest concepte va ser desenvolupat durant el Renaixement italià per un dels seus màxims representants, l'arquitecte Leon Battista Alberti (1404 - 1472), que va afirmar que "... l'artista en aquest context social no ha de ser un simple artesà, sinó un intel·lectual preparat en totes les disciplines i en tots els terrenys ". Aquesta idea recull els principis bàsics de l'humanisme del Renaixement. Es caracteritzava per considerar l'home com un ésser totpoderós, amb capacitats il·limitades per al desenvolupament, i exhortava a la gent a abastar tots els camps del coneixement i desenvolupar les seves capacitats al màxim. Per aquest motiu, molts homes en el Renaixement van fer florir notablement la cultura, l'esport i l'art.

Crítica d'Heràclit a Homer

El filòsof Heràclit d'Efes va utilitzar el terme "polymathía" per criticar a filòsofs, historiadors i poetes, però sobretot a Homer, que s'havia fet famós com poeta a l'Antiga Grècia, i que per raó de la gran pluralitat de coneixements que vessava en els seus escrits, feien el seu discurs una mica superficial. Segons Heràclit, no es podia abraçar un discurs generalista, o parlar d'allò que no en tenim un coneixement "de facto" (el poeta, en escriure un text de ficció, relatava hàbits i activitats que no existien en la realitat). Curiosament aquest és el sentit acceptat en el Termcat.[1]

A causa d'això, va considerar els "polímats" com opositors al "logos" (lògica), que tractaven d'absorbir el màxim de coneixements, però sense tractar de comprendre la pròpia naturalesa (physis) - que només pot ser descoberta mitjançant la lògica.

Homo Universalis coneguts

Shen Kuo, científic polifacètic xinès i estadista de la dinastia Song

Hildegarda de Bingen, una escriptora erudita medieval (abadessa benedictina), en acció de dictar al seu escriptent en una il·luminació del Liber Scivias.

La majoria dels savis al llarg de tota la història del pensament humà es van guiar per aquest ideal renaixentista, i entre ells hi trobem genis que van pertànyer a èpoques molt allunyades en el temps, hi trobem entre altres:

Aristòtil (Stagiros a Grècia)
Avicenna (Ibn Sina) (980, Afshena ara Uzbekistan - 1037, Hamadan a l'Iran)
Al-Farabí
Shen Kuo (1031, Hangzhou - 1095, Zhenjiang)
Omar Khayyam (1048, Nixapur, actualment a l'Iran - 1131, Nixapur)
Ramon Llull
Arnau de Vilanova
Guillem Sedacer
Leonardo da Vinci (1452, Vinci, a la Toscana - 1519, Amboise (Indre i Loira))
Miquel Servet
Nicolau Copèrnic (1473, Thorn (Torun) Regne de Polònia - 1543, Frauenburg (Frombork) Regne de Polònia)
René Descartes (1596, La Haye en Touraine (renombrada localitat Descartes) - 1650 Estocolm)
Athanasius Kircher (1601, prop de Fulda - 1680, a Roma)
Blaise Pascal (1623, a Clermont-Ferrand - 1662, Paris)
Michelangelo Buonarroti (1475 a Caprese Michelangelo - 1564 a Roma)
Nicolas-Claude Peiresc (1580 Belgentier - 1637 a Aix-en-Provence)
Samuel Hartlib (c. 1600-1662, a Londres)
Isaac Newton (1643, Woolsthorpe Manor a Lincolnshire - 1727, Kensington)
Gottfried Leibniz
Emanuel Swedenborg (1788, Estocolm, Suècia - 1772 Londres, Anglaterra)
Benjamin Franklin (1706, Boston, Estats Units - 1790, Filadèlfia, EUA)
Johann Wolfgang von Goethe (1749, Frankfurt - 1832, Weimar)
Alexander von Humboldt (1769, Berlín - 1859 Berlín)
Henri Poincaré
Richard Francis Burton (1821, Torquay, Regne Unit - 1890, Trieste, Àustria-Hongria)
Francis Galton (1822, Sparkbrook prop de Birmingham - 1911, Haslemere, Surrey)
Rabindranath Tagore
Mijaíl Lomonósov
Immanuel Kant
Thomas Jefferson
Johann Wolfgang von Goethe
Henri Poincaré (1854 Nancy - 1912, París)
Ivan Sollertinsky (1902, Vitebsk a Rússia - 1944, Novosibirsk)
John von Neumann (1903, Budapest - 1957, EUA)
Isaac Asimov (1920, Petrovitxi a Rússia - 1992 Nova York).

Vegeu també

Erudició

Referències

A Wikimedia Commons hi ha contingut multimèdia relatiu a: Homo Universalis

Oficialment polimatia en el Termcat té una connotació pejorativa polimatia a Optimot
León Esteban Mateo. Cultura y prehumanismo en la Curia Pontificia del Papa Luna, 1394-1423. Universitat de València, 2002, p. 19–. ISBN 9788437054179.